

Li Anderssonin puhe puoluevaltuustolle 29.8.2020

Arvoisat puoluevaltuutetut,
Hyvät ystävät ja toverit,

Keskustelu työllisyydestä käy tällä hetkellä kuumana Suomessa monella rintamalla. Tällä viikolla saimme kuulla erittäin surullisia uutisia Kaipolan paperitehtaan sulkemisesta Jämsässä. Sulkeminen tulee jättämään satoja ihmisiä työttömäksi ja aiheuttamaan erittäin kovan iskun alueelle. Jämsän kaupunginjohtaja arvioi eilisessä haastattelussa, että työttömyys alueella tulee tuplaantumaan tehtaan sulkemisen seurauksena.

Kaipolan tehtaan ja Jämsän esimerkkiä on mielenkiintoista peilata vasten niitä työllisysehdotuksia, jotka viime aikoina ovat olleet esillä julkisessa keskustelussa: ehdotuksia, jotka heikentäisivät työttömien asemaa ja toimeentuloa. Noin vuosi sitten kokoomus julkaisi oman työllisyysohjelmansa, joka toteutuessaan olisi tarkoittanut noin 600 miljoonan euron leikkauksia sosiaali- ja eläketurvaan, jopa viimesijaiseksi etuudeksi tarkoitettuun toimeentulotukeen.

Valtiovarainministeriön virkamiehet pistivät kuitenkin paremmaksi, kun he pari viikkoa sitten julkaisivat jopa miljardin euron leikkauslistan opintososiaaliin etuuksiin ja sosiaaliturvaan. Aikuiskoulutustuki, vuorotteluvapaa ja ansiosidonnaisen eläkekertymä tulisi heidän mukaansa lakkauttaa kokonaan ja moniin muihin etuuksiin tehdä merkittäviä tiukennuksia ja heikennyksiä.

Palataan vielä siis uudestaan Kaipolan tehtaalle ja mietitään niitä duunareita, joiden työpaikka nyt menee alta. Mitä nämä julkisuudessa tehdyt esitykset tarkoittaisivat käytännössä heidän kohdallaan? Toimeentulon heikentymistä työttömyyden pitkittyessä, opiskelun ja opiskelemaan pääsemisen vaikeutumista: epävarmuutta ja syyllisyyttä.

Tilanteessa, jossa työnsä menettäneet eivät itse olisi voineet tehdä mitään toisin!

Suomessa pitää tehdä kunnianhimoista politiikkaa työllisyyden edistämiseksi, se on selvää. Mutta ei ole liikaa vaadittua, että keskustelussa työllisyydessä keskityttäisiin aidosti pohtimaan, missä ongelmat ovat, ja mitä niille voidaan tehdä.

Ensinnäkin, suhdanneluontoisen työttömyyden kasvamisen ja pitkittymisen estämiseksi parasta politiikkaa on riittävästä kysynnästä huolehtiminen sekä yritysten toimintaympäristöön panostaminen. Hallitus on tehnyt merkittävän alijäämän tänä vuonna ennen kaikkea elinkeinoelämälle suunnattujen koronatukien takia. Ensi vuoden budjetti tulee sekin olemaan elvyttävä, mikä on äärimmäisen tärkeää irtisanomisten ja massatyöttömyyden välttämiseksi. Oikein mitoitettu finanssipolitiikka on kaikkein oleellisinta työllisyyspolitiikkaa, jota tässä tilanteessa voimme tehdä. Suomi tulee tämän lisäksi EU:n elpymisvälineen kautta saamaan käyttöönsä noin kolme miljardia euroa tulevan kolmen vuoden aikana. Nämä varat on käytettävä viisaasti ja kohdennettava sekä työllisyyden että ilmaston kannalta tarpeellisiin investointeihin.

Toiseksi, on myös syytä kiinnittää huomiota niihin ryhmiin, joiden työmarkkina-asema on erityisen heikko. Suomi on epäonnistunut maahanmuuttajataustaisten naisten työmarkkina-aseman kohentamisessa: meidän on panostettava yhteistyössä maahanmuuttajanaisten kanssa räätälöityihin koulutus- ja työvoimapalveluihin, jotka oikeasti vastaavat tuen tarpeisiin. Toinen ryhmä, jonka asema on vaikea, on yli 55-vuotiaat. Tässä ikäryhmässä työllisyysaste on Suomessa matalampi kuin missään muussa Pohjoismaassa. Tämä kertoo ikäsyrynnästä työmarkkinoilla, mutta on myös selkeä osoitus siitä, että meidän on tehtävä monia asioita paremmin.

Voimme toki kohdistaa katseemme naapurimaihin ja selvittää, mitä siellä tehdään eri tavalla. Mutta toimivaa työllisyyspolitiikkaa ei voi tehdä rusinat

pullasta -taktiikalla, jota monet vaikuttavat harjoittavan. Tällä hetkellä käymme keskustelua lähinnä eläkeputkesta, vaikka meidän tulisi tarkastella myös esimerkiksi näitä asioita: Tutkimusten mukaan Suomessa koetaan ikäsyryntää työmarkkinoilla ja matalasti koulutettujen on vaikeampi löytää työtä kuin Ruotsissa. Täällä myös tehdään Ruotsia vähemmän vapaaehtoista osa-aikatyötä ja panostetaan vähemmän työvoimapalveluihin sekä palkkatukeen. Ruotsissa on myös erityisesti ikääntyvien työntekijöiden työssäoloa suojaava irtisanomisjärjestys. Pelkkä eläkeputkesta keskustelu ei siis yksinkertaisesti anna totuudenmukaista kuvaa siitä, mitä muualla tehdään toisin kuin täällä.

Vasemmistoliitto on viime aikoina nostanut esille lukuisia esimerkkejä siitä, että vaihtoehtoja hätiköidysti tehdyille ja pienituloisten elämää vaikeuttaville leikkauksille kyllä on. Olemme esittäneet varhaiskasvatusmaksujen alentamista, kotihoidontuen sisaruslisän poistoa, ulosoton suoja-osan korottamista, panostuksia jatkuvaan oppimiseen, lisää resursseja palkkatukeen ja työvoimapalveluihin, ase- ja siviilipalveluksen lyhentämistä sekä kokeilua, jossa työnantajamaksuja alennetaan, kun työnantaja palkkaa yli 55-vuotiaan. Olemme valmiita hyväksymään yksilöllisen työnhaun mallin, kunhan karensseja samaan aikaan lievennetään, ja olemme minun johdollani vieneet eteenpäin oppivelvollisuuden uudistuksen, joka todennäköisesti tulee olemaan tämän hallituksen merkittävin tulevaisuus- ja työllisyyspäätös. Kohdistan siksi katseeni myös muiden hallituspuolueiden suuntaan kun sanon, että toimivaa työllisyyspolitiikkaa on mahdollista tehdä myös sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Tämän lisäksi on selvää, että työllisyyden kannalta keskeistä on myös yritysten toimintaympäristöstä huolehtiminen. UPM:n toimitusjohtaja Jussi Pesonen julkaisi heti Kaipolan paperitehtaan sulkemisuutisen jälkeen avoimen kirjeen, jossa hän arvosteli Suomea ankarasti muun muassa "liian raskaasta verotuksesta". Onko liikaa vaadittu, että nämä kovapalkkaiset

yritysjohtajat joskus pysähtyisivät miettimään, mitä tässä maassa on oikeasti viime hallituskaudet tehty?

Viime vaalikaudella Sipilän hallitus ajoi läpi kiky-sopimuksen, joka oli yhteensä noin kahden miljardin euron tulonsiirto palkansaajilta yrityksille. Se oli täysin poikkeuksellinen työmarkkinasopimus, ja Suomessa työvoimakustannukset laskivat, kun ne keskeisissä kilpailijamaissa nousivat. Sitä edellisellä vaalikaudella hallitus laskei yhteisöveroa yhteensä melkein miljardilla ja sitä edellisellä poistettiin Kela-maksu, sekin noin miljardin euron tulonsiirto.

Näiden päätösten sijaan Pesonen nosti kritiikissään esille muun muassa Suomen Ruotsia korkeamman sähköveron. Vaikka juuri sähköveroa nykyinen hallitus on tulevassa budjettiriihessä laskemassa, kun energiaveropalautukseen ennen käytetyt rahat nyt suunnataan teollisuuden sähköveron laskuun EU:n minimitasolle. Sen alemmaksi ei sähköverotuksessa enää pääse. Toinen kritiikin kohde oli dieselvero, jonka keskimääräinen verotaso ei, johtuen kevyemmin verotettujen polttoaineiden osuuden kasvusta, ole Suomessa reaalisesti juurikaan noussut vuoden 2012 jälkeen.

Kun isoissa konserneissa ollaan ajamassa tuotantoa alas, suunnataan vähennykset yleensä niihin maihin, joissa massairtisanomisesta on helpointa ja halvinta tehdä: eli Suomeen. Tehtaiden lopettaminen on aina traaginen uutinen niin työntekijöille, paikkakunnille kuin firmoille, ja taustalla vaikuttaa usein monet tekijät. Siksi on hämmentävää, että yritysjohto tällaisessa kriisitilanteessa julkaisee avoimen kirjeen, jossa virheellisiin tietoihin pohjaten syytetään työntekijöiden "liian suuria" palkkoja ja nykyistä hallitusta. Tällaisten puheenvuorojen sijaan tarvitsisimme vastuunkantoa ja yhteistyötä, jotta voisimme huolehtia ihmisten muutosturvasta ja tukea kovia kokevia paikkakuntia näissä ikävissä tilanteissa.

Hyvät ystävät ja toverit,

Tämän syksyn aikana monissa kunnissa tehdään talousarvioita ensi vuodelle. Monilta paikkakunnilta on jo kantautunut erittäin huolestuttavia viestejä lasten ja nuorten sekä muihin keskeisiin hyvinvointipalveluihin kohdistuvista leikkauksista. Koronakriisi on iskenyt kuntien talouteen kovaa, ja heikentänyt monen kunnan jo valmiiksi huonoa taloustilannetta.

Samalla kriisi on lisännyt lasten ja nuorten tuen tarvetta, kasvattanut kiireettömän terveydenhuollon hoitonoja sekä huonontanut monien mielenterveyspotilaiden ennestään heikkoa asemaa. Poikkeustilanne on tuonut esiin myös perhetaustan kasvaneen vaikutuksen koulumenestykseen, kun kaikissa perheissä ei ole ollut resursseja tukea lasten ja nuorten koulutyötä kevään etätyöskentelyjakson aikana. Samaan aikaan moni kunta on päättänyt säästää lapsille ja nuorille suunnatuista palveluista.

On kestämatöntä, että nyt, kun hoito- ja hyvinvointivelkaa tulisi ryhtyä paikkaamaan, suunnitellaan monissa kunnissa lomautuksia, jotka vaikeuttavat heikossa asemassa olevien ihmisten tilannetta entisestään.

Lasten ja nuorten palveluiden lisäksi erityisesti terveydenhuollossa on siirretty kiireettömiä aikoja myöhemmäksi koronatilanteen takia. Tämä on pitkittänyt jonoja, joiden purkaminen tulee edellyttämään resursseja niin tänä syksynä kuin koko ensi vuoden ajan.

On vaarallinen ajatus lomauttaa esimerkiksi sosiaalityöntekijöitä, opettajia ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä, jotka tekevät kriisin keskellä valtavan työn pitääkseen yhteiskunnan pyörät pyörimässä. Tasa-arvon vahvistamiseksi heitä tarvitaan nyt ja ensi vuonna enemmän kuin koskaan. Lomautukset ovat karu kiitos joustamisesta ja hyvin tehdystä työstä.

Hyvät ystävät,

Tässä puoluevaltuustossa istuu monia kuntapäättäjiä eri puolilta Suomea, jotka tällä hetkellä pohtivan oman kotipaikkakuntansa talousarviovalmisteluja ensi vuodelle. Minä tiedän miten tuskaisia ja vaikeita paikkoja nämä ovat, kun kuntataloudessa pelimerkkejä on vähän. Mutta juuri vaikeina hetkinä mitataan päättäjien arvoja, selkärankaa ja kykyä tehdä pitkäjänteistä politiikkaa. Juuri näissä tilanteissa on tärkeää tietää, mikä on sitä tärkeintä kuntopolitiikkaa: pienituloiset, lapsiperheet ja ikäihmiset luottavat meidän edustajimme. He luottavat siihen, että me teemme kaikkemme ratkaisujen ja vaihtoehtojen löytämiseksi, että me valitsemme veronkorotukset elintärkeisiin palveluihin kohdistuvien leikkausten sijaan ja että me pidämme ääntä neuvotteluissa, kokoushuoneissa ja valtuustosaleissa myös niiden ihmisten puolesta, joiden ääni muuten kuuluu yhteiskunnassa heikosti.

Me tulemme myös hallituksessa vaatimaan lisää toimia kuntatalouden tueksi. Koronakriisi on iskenyt Suomeen aivan poikkeuksellisella tavalla, ja siksi myös kuntien talouksien kestävydestä tulee huolehtia. Suomen kannalta ei ole järkevää päätyä tilanteeseen, jossa valtio ensi vuonna pyrkii elvyttämään, mutta kunnissa samaan aikaan leikataan rajusti.

Hyvät ystävät,

Parasta kuntavaalikampanjaa on se työ, mitä yhdessä teemme paikallisesti joka päivä. Ensi keväänä me lähdemme isosti hakemaan mandaattia paikallispolitiikalle, jossa asetetaan ihmisten ja ympäristön tarpeet etusijalle. Me kampanjoimme sellaisten päiväkotien ja koulujen puolesta, jossa työntekijöillä ja opettajilla on aikaa lapsille. Me kampanjoimme paikallisten asukkaiden parempien vaikutusmahdollisuuksien ja halvemman joukkoliikenteen, kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen ja ilmastoviisaiden energiaratkaisujen puolesta.

Hyvinvointivaltion vahvistaminen on kauaskantoista ja vastuullista politiikkaa.

